

Ἡ ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας ἐγκρίνει τὴν ἐνέργειαν ταύτην τοῦ κ. Σπυρίδωνος Δοντᾶ ὡς ἐκπροσώπου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΦΑΚΕΛΛΟΥ

Κατόπιν αἰτήσεως τοῦ Κωνστ. Μακρῆ (ἀρ. πρωτ. 17511) ἐπιτρέπεται ἡ κατάθεσις ἐν τῷ Ἀρχεῖφ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ μετ' αὐτῆς ὑποβληθέντος ἐσφραγισμένου φακέλλου.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 18^{ης} ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1943

ΔΙΑΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ

Ὁ Πρόεδρος τοῦ παρελθόντος ἔτους κ. **Ν. Ἐξαρχόπουλος** παραδίδων τὴν προεδρίαν εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ ἀρξαμένου ἔτους κ. **Σπυρίδωνα Δοντᾶν**, λαβὼν τὸν λόγον εἶπε τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας κατὰ τὸ ἔτος 1942.

Ἡ Ἀκαδημία κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ὑπέστη ἀλλεπάλληλα πλήγματα διὰ τῆς ἀπωλείας ἐξεχόντων μελῶν. Οὕτως ἐθρηνήσαμεν τὸν θάνατον τοῦ σοφοῦ ιστορικοῦ καὶ ἀρχαιολόγου **Γεωργίου Σωτηριάδου**, τοῦ γλαφυρωτάτου λογοτέχνου καὶ ἀκαταπονήτου ἐρευνητοῦ τῶν μεσαιωνικῶν καὶ τουρκοκρατουμένων Ἀθηνῶν **Δημητρίου Καμπούρογλου**, τοῦ μεγάλου διεθνολόγου **Νικολάου Πολίτου**, τοῦ διαπρεποῦς ἐρευνητοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου **Κωνσταντίνου Ράλλη**. Ἡ Ἀκαδημία, ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὴν μεγάλην ἀξίαν τῶν ἐκλιπόντων, τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας οὗτοι προσήνεγκον εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ ἴδρυμα ἡμῶν καὶ τὸ δυσαναπλήρωτον αὐτῶν, θὰ διατηρήσῃ ζωηροτάτην τὴν ἀνάμνησιν αὐτῶν.

Ὁ φόβος, ὅστις μὲ κατεῖχε πέρυσιν, ὅτε ἀνελάμβανον τὴν προεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας ὅτι τὸ λῆξαν ἔτος θὰ παρήρχετο στεῖρον ἔνεκα τῆς παρατεινομένης ἐμπολέμου καταστάσεως, ἐπηλήθευσε δυστυχῶς. Οἴκοθεν δὲ νοεῖται ὅτι αἱ δυσχερεῖς συνθήκαι, ὑπὸ τὰς ὁποίας διετελέσαμεν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτρέψωσιν, ὅπως διεξαγάγω καὶ ἔτι μᾶλλον, ὅπως φέρω εἰς πέρας, τὰ ἔργα, ἅτινα εἶχον ἐν νῷ. Κατεβλήθη ὁμως πᾶσα φροντίς, ὥστε νὰ μὴ παρέλθῃ ἐντελῶς ἀκαρπὸν τὸ ἔτος τοῦτο διὰ τὸ ἴδρυμα ἡμῶν. Ἐπεζητήθη, ὅπως ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ ἐξυπηρετηθῶσιν οἱ σκοποί, εἰς τοὺς ὁποίους ἀποβλέπει ἡ Ἀκαδημία.

Εἰς ἑξ' αὐτῶν εἶναι ἡ θεραπεία τῆς ἐπιστήμης. Πρὸς τοῦτο συνεχίσθησαν μετ' ἐντάσεως αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις μέχρι τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου, ὅτε διεκόπησαν αἱ δημόσιαι συνεδρίαί τῆς Ἀκαδημίας. Παρ' ὅλην δὲ τὴν ἱλιγγιάδην αὐξήσιν τῶν δαπανῶν τῆς ἐκτυπώσεως ἐλήφθη πρόνοια, ὅπως δημοσιευθῶσιν, ἔστω

καὶ μετὰ βραδύτητος, τὰ πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας, τὰ περιέχοντα τὰς ἀνακοινώσεις ἐκεῖνας, ὅσαι προσηρμόσθησαν ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου ὀρισθέντα ὄρια. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἀπεφασίσθη, ὅπως δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Πραγματειῶν, ὅσαι ἤθελον ἐγκριθῆ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου καὶ τῶν Τάξεων.

Ἐκεῖνο, ὅπερ, ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, ἠτόνησε τελείως κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, ἦτο τὸ ἔργον τῆς ἐνθαρρύνσεως καὶ ἐνισχύσεως τῆς καθαρᾶς καὶ ἐφηρμοσμένης ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, ὅπερ διεξῆγεν ἡ Ἀκαδημία κυρίως διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἰδίων ἐρευνῶν καὶ διὰ τῆς προκηρύξεως διαγωνισμῶν καὶ τῆς ἀπονομῆς ἀριστείων, χρηματικῶν ἐπάθλων καὶ ἄλλων ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν ἀμοιβῶν. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τὸ σπουδαιότατον θὰ ἐπανέλθῃ ταχέως εἰς ἐφαρμογὴν.

Καὶ ἐν τοῖς Ἐπιστημονικοῖς Ἀρχείοις τῆς Ἀκαδημίας συνεχίσθη κανονικῶς ἡ ἐπιστημονικὴ ἐργασία παρ' ὅλας τὰς δυσχερείας, κατὰ τῶν ὁποίων εἶχον νὰ ἀντιπαλαίσωσιν οἱ ἐργαζόμενοι ἐν αὐτοῖς, ἐκ τῶν ὁποίων μνημονεύω τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαιούτων χώρων πρὸς ἄνετον λειτουργίαν τῶν ἰδρυμάτων τούτων. Δυστυχῶς δὲν κατορθώθη ἀκόμη ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου τοῦ κατέχοντος τὰς ἀρίστας αἰθούσας τῆς Ἀκαδημίας παρὰ τὰς καταβληθείσας συντόνους προσπαθείας ἡμῶν παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Παιδείας καὶ τῇ Ἀρχαιολογικῇ διευθύνσει αὐτοῦ. Ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ μουσείου τούτου θὰ ἐπέτρεπεν οὐ μόνον τὴν ἄνετον διεξαγωγὴν τῆς ἐργασίας ἐν τοῖς Ἐπιστημονικοῖς Ἀρχείοις τῆς Ἀκαδημίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐγκατάστασιν καὶ λειτουργίαν τῆς πλουσιωτάτης βιβλιοθήκης τῆς Ἀκαδημίας, ἣτις νῦν ἀδρανεῖ ἔλλείψει τοῦ ἀναγκαίου οὔντος χώρου.

Ἐνεκα ἐλλείψεως χώρου συνεκεντρώθησαν ἅπαντες οἱ ὑπάλληλοι τῶν Ἐπιστημονικῶν Ἀρχείων τῆς Ἀκαδημίας καὶ τῶν προσηρτημένων εἰς αὐτὴν Ἰδρυμάτων εἰς μίαν καὶ μόνην αἴθουσαν, ἐν τῇ ὁποία ὅμως ἐργάζονται ὑπὸ δυσμενεστάτας συνθήκας.

Πρὸς βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς ἐργασίας ἐν τοῖς Ἐπιστημονικοῖς Ἀρχείοις ἐπεζητήσαμεν, ἂν μὴ νὰ φέρωμεν εἰς πέρας κατὰ τὸ ἔτος τῆς προεδρίας ἡμῶν, τουλάχιστον νὰ ἀρχίσωμεν τὴν ἐφαρμογὴν κεφαλαιώδους ἀνάγκης τῆς Ἀκαδημίας, ἣτις εἶναι ἡ στέγασις τῶν Ἀρχείων ἐν ἰδίῳ οἰκίματι, οἰκοδομουμένῳ ἐν τῷ κήπῳ αὐτῆς. Πρὸς τοῦτο προσέβημεν ἐν πρώτοις εἰς διαβήματα παρὰ τῷ κ. Ὑπουργῷ Θερησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας. Ὑπεβάλομεν εἰς αὐτὸν τὴν παράκλησιν περὶ χορηγίας ὑπὸ τοῦ δημοσίου τοῦ ἀναγκαίου οὔντος χρηματικοῦ ποσοῦ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ μεγάρου τούτου. Ὁ κ. Ὑπουργὸς εὐμενῶς ἀποδεχθεὶς

τὴν εὐχὴν ἡμῶν, ἐδήλωσεν ὅτι θὰ ἀνέγραφεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους προσόν τι, ὅπως ἀρχισὴ ἢ οἰκοδομή, ὅταν θὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του τὸ σχέδιον τοῦ ἀνεγερθησομένου κτιρίου καὶ τὸν προϋπολογισμὸν τῆς ἀπαιτηθησομένης δαπάνης. Πρὸς ἐκπόνησιν τοῦ σχεδίου ἀπηυθύνθημεν πρὸς τὸν συνάδελφον κ. Κουρεμένον, ὅστις προθυμότητος πάντοτε, ὅπως παρέχη τὰς ὑπηρεσίας του πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν, ἐδέχθη νὰ παρασκευάσῃ καὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἐτοιμασθὲν τὸ σχέδιον εἰσήχθη πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Σύγκλητον, ἐγένοντο δὲ πρὸς τοῦτο ἐπανειλημμένοι συνεδρίαὶ αὐτῆς. Δυστυχῶς ὅμως δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἐπέλθῃ ὁμοφωνία οὔτε ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὁρόφων τοῦ οἰκοδομήματος, οὔτε ὡς πρὸς τὴν θέσιν ἐν τῷ κήπῳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ τοῦτο ἔδει νὰ κτισθῇ. Ἐνεκα δὲ τούτου ἀνέβαλεν ἡ Σύγκλητος τὴν λήψιν ἀποφάσεως. Ἄς εὐχηθῶμεν, ὅπως ὁ διάδοχος ἡμῶν καταστῇ εὐτυχέστερος καὶ φέρῃ εἰς πέρας τὸ ἔργον τοῦτο. Θεωρῶ ὅμως ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσω καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἀκαδημίας πρὸς τὸν συνάδελφον κ. Κουρεμένον διὰ τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν προθυμότητα καὶ ἀφιλοκερδῶς ἐξεπόνησε καὶ ἣτις ἀσφαλῶς θὰ εἶναι ἡ βάσις πάσης μεταγενεστέρας ἐνεργείας.

Ζωηρὰ ὡσαύτης ἐστράφη ἡ προσπάθεια ἡμῶν εἰς τὴν πραγματοποιήσασθαι τῆς δημοσιεύσεως ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀκαδημίας σειρᾶς μελετῶν ἐθνικοῦ περιεχομένου, τῶν ὁποίων ὁ σκοπὸς εἶναι διττός: 1) ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων διὰ καταλλήλου διαφωτισμοῦ τῶν ξένων περὶ αὐτῶν καὶ 2) ἡ διαπαιδαγώγησις τῶν Ἑλλήνων πασῶν τῶν ἡλικιῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν παίδων καὶ τῶν ἐφήβων, καὶ ἡ ἐξύψωσις τοῦ φρονήματος αὐτῶν. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου παρέστη ἀνάγκη νὰ ἔλθωμεν εἰς μακρὰς συνεννοήσεις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἵνα παράσχῃ τὰ ὑλικά μέσα πρὸς δημοσίευσιν τῶν μελετῶν τούτων καὶ πρὸς τοὺς συγγραφεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνετέθη ἡ συγγραφὴ αὐτῶν καὶ οἵτινες ὠρίσθησαν ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐξ Ἀκαδημαϊκῶν καὶ καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ ἐκ τῶν συγγραφέων τούτων διαμένουσιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, διεξήχθη καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου πυκνὴ ἀλληλογραφία. Ἦδη τὸ ζήτημα εἰσῆλθεν εἰς ὁμαλὸν δρόμον. Συνεγράφησαν τινες τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν καὶ παρεδόθησαν πρὸς μετάφρασιν καὶ δημοσίευσιν εἰς τὸ πρὸς τοῦτο ὀρισθὲν «Γραφεῖον Μελετῶν καὶ Δημοσιευμάτων». Ὡς εἰκὸς ὅμως, θὰ ἀπαιτηθῇ ἀκόμη χρόνος μακρὸς καὶ ὑπερνίκησις πολλῶν δυσχερειῶν καὶ ἀντιδράσεων, μέχρις οὗ ἀχθῇ εἰς πέρας τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ θὰ ἀποβῇ ὑψίστης ἐθνικῆς ὠφελείας πρόξενον καὶ θὰ περιποιήσῃ μεγάλην τιμὴν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Ἐστράφη ὡσαύτως ζωηροτάτη ἡ προσπάθεια ἡμῶν εἰς τὴν ρύθμισιν τοῦ οικονομικοῦ προβλήματος τῆς Ἀκαδημίας, ὅπερ ἔνεκα τῆς ἀθροῦς καὶ ἀλματικῆς

ὑψώσεως τῶν μισθῶν τῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς εἶχε φθάσει εἰς ἀδιέξοδον. Δυναμέθα δὲ νὰ κανηθῶμεν ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἐλύθη κατὰ τρόπον ριζικὸν καὶ μόνιμον. Κατωρθώσαμεν ὥστε νὰ δημοσιευθῇ νόμος, ὁρίζων ὅτι αἱ ἀποδοχαὶ ἐν γένει τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἀκαδημίας, τῶν ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων αὐτῆς (Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου καὶ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου) ὡς καὶ τῶν προσηρτημένων αὐτῇ ἐπιστημονικῶν ἀρχείων (Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου) θὰ καταβάλλονται τοῦ λοιποῦ ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου. Τὸν νόμον τοῦτον, ὅστις λυεῖ ἀπαξ διὰ παντός κατὰ τὸν ἱκανοποιητικώτατον τρόπον τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα τῆς Ἀκαδημίας, πρέπει νὰ φροντίσῃ αὕτη νὰ διατηρήσῃ ἐν ἰσχύϊ.

Εἰδικὴ Ἐπιτροπεὶα ἐξ ἀκαδημαϊκῶν τῶν τριῶν Ἰάξεων, συσταθεῖσα ὑπὸ τοῦ Προεδρείου ἐκάνονισε πάσας τὰς λεπτομερείας τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν τήρησιν ἰδιαιτέρου ἀρχείου, περιέχοντος τὰ σχετικὰ σημειώματα πρὸς τὸν βίον καὶ τὴν δρᾶσιν ἐκάστου ἀκαδημαϊκοῦ, τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθέντα ἔργα καὶ τὰς δημοσιευθεῖσας περὶ αὐτῶν κρίσεις. Ἡ αὐτὴ Ἐπιτροπεὶα καθόρισε τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς εἰδικῆς διατάξεως τοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Ἀκαδημίας περὶ ἐκδόσεως ὑπ' αὐτῆς τόμου δι' ἕκαστον τῶν ἀπερχομένων τοῦ κόσμου τούτου ἀκαδημαϊκῶν. Καὶ τοῦ μέτρου τούτου ἡ ἐφαρμογὴ θὰ ἀρχίσῃ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς χώρας ἡμῶν εἰς τὴν ὀμαλὴν περιόδον.

Ἡ θλιβερὰ ὁμως κατάστασις τῆς χώρας ἡμῶν, αἱ συνθῆκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας αὕτη διατελεῖ, ἐπέβαλον, ὅπως ἡ Ἀκαδημία μὴ περιορισθῇ σήμερον εἰς τὸ σύνθηρες αὐστηρῶς ἐπιστημονικὸν καὶ ἐθνικὸν ἔργον της, ἀλλ' ἐπεκτείνῃ τὴν δρᾶσιν αὐτῆς καὶ ἐπὶ ζητήματα γενικωτέρας κοινωνικῆς φύσεως, ἅτινα δὲν ἀπησχόλουν αὐτὴν πρότερον, ὡς μὴ ὑπαρχούσης τῆς πρὸς τοῦτο ἀνάγκης. Τὸ ἐπισιτικὸν πρόβλημα, ἡ ἀκρίβεια τοῦ βίου ἢ σκορπίσασα τὴν δυστυχίαν εἰς μέγιστον μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἡ αἰσχροκέρδεια ἢ ὑψώσασα θρασεῖαν τὴν κεφαλὴν, ἢ κατάστασις τῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ ἀδελφῶν ἡμῶν ἢ δημιουργηθεῖσα μετὰ τὴν κατάληψιν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων τῶν τμημάτων τούτων τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος, αἰτήσεις ποικίλων Σωματείων καὶ Ὄργανώσεων, αἵτινες ἐζήτουν τὴν ἠθικὴν ἀρωγὴν τῆς Ἀκαδημίας πρὸς ἀνακούφισιν αὐτῶν, ἐκάλουν διαρκῶς τὴν Ἀκαδημίαν, ὅπως προβῇ εἰς σειρὰν ποικίλων ἐνεργειῶν. Οὕτως αἱ περιστάσεις ἐπέβαλον, ὅπως, τὸ μὲν προκαλούμενοι, τὸ δὲ καὶ αὐτοβούλως, ἀναμιχθῶμεν εἰς πληθὺν ζητημάτων, τῶν ὁποίων τινὰ μὲν ἀνεφέροντο εἰς τὸν διαφωτισμὸν τῶν ξένων περὶ τῶν ἐθνικῶν δικαίων τῆς Ἑλλάδος, ἄλλα δὲ εἰς ἐπέμβασιν παρὰ τῇ Κυβερνήσει πρὸς ἐπίλυσιν φλεγόντων ζητημάτων εὐρύτερας κοινωνικῆς φύσεως. Περὶ τῶν ἐνεργειῶν τούτων καθίστατο ἐκάστοτε ἐνήμερος ἡ

Σύγκλητος τῆς Ἀκαδημίας, λεπτομερῆς δ' ἀνάλυσις αὐτῶν ὑπάρχει ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνεδριῶν αὐτῆς. Ἦδη θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν μνειάν τινῶν ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τούτων.

Ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Δημάρχου Ἀθηναίων καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ἀνωτάτων Πνευματικῶν Ἰδρυμάτων τῆς χώρας καὶ τῶν ἐργαζομένων τάξεων μετέσχεν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας ἐνεργειῶν παρὰ ταῖς Ἀρχαῖς Κατοχῆς, ὅπως παύση ἡ σύλληψις ὁμήρων καὶ ἡ ἐπιβολὴ εἰς αὐτοὺς ποινῶν διὰ πράξεις κακώσεων, τὰς ὁποίας διαπράττουσιν ἄλλα στοιχεῖα. Δυνάμεθα νὰ καυχηθῶμεν ὅτι ἡ ἐνέργεια ἡμῶν αὕτη ἐστέφη ὑπὸ ἐπιτυχίας, ἀποσοβήσασα ἀπενκαῖα.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας μετέσχε συσκέψεως συγκληθείσης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἐξέτασιν τῶν ζητημάτων τοῦ ἐπισιτισμοῦ καὶ τῆς αἰσχροκερδείας. Κατὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην παρίσταντο τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, οἱ Πρυτάνεις τῶν Ἀνωτάτων Πνευματικῶν Ἰδρυμάτων, ἐκπρόσωποι τῶν Τραπεζῶν καὶ τῶν ἐργαζομένων τάξεων, ἀνώτατοι ὑπάλληλοι τῶν διαφόρων Ὑπουργείων καὶ ἄλλοι. Κατὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας, καίτοι μὴ εἰδικὸς ἐπὶ τῶν συζητουμένων θεμάτων, ἐθεώρησεν ἐν τούτοις ὑποχρέωσιν νὰ λάβῃ τὸν λόγον καὶ νὰ ἐκθέσῃ τὰς γνώμας, τὰς ὁποίας ἠντλεῖ ἐκ τῆς ἐμπειρίας περὶ τῶν παρ' ἡμῖν τελουμένων, περὶ τῶν ληπτέων μέτρων πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Μετέσχομεν συσκέψεως γενομένης ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῇ βάσει συλλεγέντων αὐθεντικῶν στοιχείων ἐξητάσθη ἡ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν περιῆλθον οἱ κάτοικοι τῶν καταληφθεισῶν ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν ἑλληνικῶν χωρῶν τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης καὶ ἀπεστάλη μακροτάτη διαμαρτυρία πρὸς τὰς Κυβερνήσεις τῶν ἀρχῶν κατοχῆς καὶ ἄλλα διεθνῆ κέντρα, περιγράφουσα ἀναλυτικώτατα καὶ διεκτραγοδοῦσα τὰ δεινοπαθήματα τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τούτων.

Μετέσχομεν πολυμελοῦς συσκέψεως γενομένης ὡσαύτως ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον ἐκτραγείσης ἀπεργίας τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων. Κατ' αὐτὴν ἐξητάσθη τὸ ὅλον ὑπαλληλικὸν πρόβλημα καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἀπεστάλη μακρὸν ὑπόμνημα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξετίθετο ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν περιῆλθον οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ὑπεδεικνύοντο τὰ ληπτέα μέτρα πρὸς ἀνακούφισιν αὐτῶν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Πρυτάνεων τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τοῦ Πολυτεχνείου καὶ τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν

καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν ἀπέστειλαν μακρὰν θερμὴν ἔκκλησιν πρὸς τὸ ἐν Γενεῦῃ Διεθνὲς Κομιτᾶτον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἐν τῇ ὁποία ἐξιστορεῖτο ἡ ἐπισιτιστικὴ κατάστασις τῆς χώρας ἡμῶν καὶ ἐζητεῖτο ἡ ἀρωγὴ αὐτοῦ διὰ τῆς ἀποστολῆς χάριν τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, τροφίμων, φαρμάκων καὶ εἰδῶν ἱματισμοῦ καὶ ὑποδήσεως.

Ἡ Ἀκαδημία παρέσχεν ἠθικὴν ἐνίσχυσιν εἰς τὰς προσπάθειάς τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ὅπως τύχωσιν ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ἀρωγῆς ἀναλόγου πρὸς τὸ ὑψηλὸν ἔργον, ὅπερ ἐπιτελοῦσι. Τοῦτο ἐγένετο καὶ ἐγγράφως καὶ διὰ προσωπικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας παρὰ τῷ κ. Ὑπουργῷ Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας.

Εἰς τὰς ἐνεργείας ταύτας καὶ σειρὰν μακρὰν ἄλλων ὁμοίας φύσεως προέβημεν ἐν τῇ συναισθήσει ὅτι αὐταὶ ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἀνακούφισιν τοῦ πληθυσμοῦ ἡμῶν καὶ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀμβλυσιν τοῦ πόνου καὶ τῶν θλίψεων, ὑπὸ τῶν ὁποίων κατέχεται ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Ἐνίσχυε προσέτι ἡμᾶς ἡ συναισθησις ὅτι ἡ Ἀκαδημία ἡμῶν ἀναλαμβάνουσα τοιαύτας ἐνεργείας ἐξετέλει χρέος ἱερὸν ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν ἐθνικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀποστολήν, τὴν ὁποίαν ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ἔχει. Τέλος δὲ ἰσχυροτάτην ἐνίσχυσιν πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὰς τοιαύτας ἐνεργείας καὶ ζωηρὰν εὐαρέστησιν ἐν τῇ ἐπιτελέσει αὐτῶν παρεῖχε καὶ ὁ ἐπόμενος λόγος: Διεπιστώσαμεν, ὅτι πάντες οἱ δεόμενοι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ὀργανώσεις καὶ μεμονωμένα ἄτομα, ἐστρέφοντο πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν καὶ ἐθεώρουν τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν ἀρωγὴν αὐτῆς ἀπαραίτητον πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν των. Τοῦτο δὲ εἶναι τρανὴ ἀπόδειξις τοῦ κύρους, ὅπερ αὕτη ἀπέκτησεν ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἀμερίστου ἐμπιστοσύνης καὶ τιμῆς, μετὰ τῆς ὁποίας περιβάλλει αὐτὴν τὸ Πανελλήνιον.

Οὕτω διεπλεύσαμεν τὰς συμπληγάδας πέτρας, τὸ μοιραῖον τοῦτο ἔτος, ἔτος συγκινήσεων καὶ ἀγωνίας, κόπων μεγάλων καὶ ἀποτελεσμάτων πενιχῶν. Ἐν ταῖς ἐνεργείαις μου δὲ ταύταις εἶχον πολυτίμους συνεργάτας τὸν κ. Γενικὸν Γραμματέα τῆς Ἀκαδημίας καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου. Ἐκφράζω πρὸς ἅπαντας τούτους τὰς θερμοτάτας μου εὐχαριστίας. Θεωρῶ ὡσαύτως ὑποχρέωσιν νὰ ἐξάρω τὸν ζῆλον, τὸν ὁποῖον ἐπεδείξαντο κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων αὐτῶν ἐν οὕτω χαλεποῖς καιροῖς ὁ Ἐφορος τῆς Ἀκαδημίας κ. Γεώργιος Βέλτσος καὶ οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι αὐτῆς. Καὶ πρὸς τούτους ἐκφράζω θερμοτάτας εὐχαριστίας.

Καὶ ἤδη καταθέτων τὸ ἀνατεθὲν μοι ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας τῆς Ἀκαδημίας ἀξίωμα, χαιρετίζω τὸν φίλον συνάδελφον, ὅστις μὲ διαδέχεται ἐν τῇ προεδρίᾳ

αὐτῆς. Ὁ ὑγιὲς νοῦς, ὅστις διακρίνει αὐτόν, ἢ ἐπιστημονικὴ ἀξία του, ἢ δραστηριότης του καὶ ὁ πατριωτισμὸς του ἐγγυῶνται ὅτι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ θὰ ἐξυπηρετηθῶσι προσηκόντως οἱ σκοποὶ τῆς Ἀκαδημίας. Εὐχόμεαι, ὅπως ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του τὸ ἔργον τῆς Ἀκαδημίας προαχθῆ ἔν μείζονι μέτρῳ, ἢ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, καὶ ὅπως οὗτος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐπιζήση εὐτυχεστέρας ἡμέρας τοῦ προκατόχου του καὶ διὰ τὴν Ἀκαδημίαν καὶ διὰ τὸ ἔθνος. Καὶ παρακαλῶ αὐτόν, ὅπως καὶ ἐπισήμως ἀναλάβῃ τὴν Προεδρίαν.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Πρόεδρος κ. **Σπ. Δοντᾶς** ἀναλαμβάνων ἐπισήμως τὴν προεδρίαν λέγει τὰ ἑξῆς :

Κύριοι Συνάδελφοι,

Ἀναλαμβάνων σήμερον τὸ ὑπατον ἀξίωμα τοῦ ἀνωτάτου τούτου πνευματικοῦ ιδρύματος τοῦ Ἑθνους χάρις εἰς τὴν εὐμενῆ καὶ τιμητικὴν ψῆφον ὑμῶν, θεωρῶ πρῶτιστον καθῆκον νὰ εὐχαριστήσω θερμότατα πάντας ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ συνάδελφοι, διὰ τὴν γενομένην μοι μεγάλην τιμὴν καὶ νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προεδρικῶν καθηκόντων μου θὰ καταβάλω πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν πρὸς εὐόδωσιν τῶν ἔργων τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας καὶ πρὸς ἀποτροπὴν διαταράξεως τούτων.

Πρὸς τοῦτο δ' ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπικουρίαν πάντων ὑμῶν καὶ ἰδιαίτερος τοῦ φίλου Γενικοῦ Γραμματέως καὶ τῆς Συγκλήτου.

Οὐδεμίαν ὅμως ἔχω ἀμφιβολίαν ὅτι θὰ ἔχω ἀμέριστον τὴν ὑμετέραν συνδρομὴν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προεδρικῶν καθηκόντων μου, ἅτινα ἐρέτος θὰ εἶναι ἑξαιρετικῶς δυσχερῆ.

Ἰδιαίτερος δ' εὐχαριστῶ θερμότατα τὸν ἀγαπητὸν συνάδελφον καὶ φίλον, διαπρεπέστατον δὲ καθηγητὴν τῆς παιδαγωγικῆς κ. Νικόλ. Ἐξαρχόπουλον, δι' ὅσα εἶπε περὶ ἐμοῦ. Ὁμολογῶ ὅτι οἱ λίαν εὐμενεῖς καὶ φιλόφρονες λόγοι του μὲ συνεκίνησαν βαθύτατα.

Ἦτο ὄντως ἀτυχία ὅτι κατὰ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Ἐξαρχοπούλου δὲν κατέστη δυνατόν, ὡς ἐκ τῆς γενικῆς καταστάσεως, νὰ διεξαχθῶσι κανονικῶς αἱ ἐργασίαι τῆς Ἀκαδημίας. Ἄλλ' ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἀνώμαλον ταύτην περίοδον ὁ κ. Ἐξαρχόπουλος ἐδείχθη δεξιότατος οἰακιστῆς, γνωστὸς ἄλλως τε καὶ ἐκ τῆς Πανεπιστημιακῆς δράσεώς του.

Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Ἡ ἐπίσημος ἀνάληψις τῶν καθηκόντων τοῦ νέου Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας εἶθισται νὰ γίνεται κατὰ τὴν πρώτην δημοσίαν συνεδρίαν τοῦ ἔτους. Διὰ

τοῦτο δὲ τελεῖται αὕτη σήμερον, μόλις κατέστη δυνατὴ ἡ ἐπανάληψις τῶν τακτικῶν συνεδριῶν τῆς Ἀκαδημίας. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην ὁ νέος Πρόεδρος ἐκθέτει εἰς τὴν Ὀλομέλειαν τὰς περὶ τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων τῆς Ἀκαδημίας γνώμας του, καθὼς καὶ τὰ μέτρα, ἅτινα κατὰ τὴν κρίσιν του δέον νὰ ληφθῶσι πρὸς εὐόδωσιν καὶ μείζονα ἐπιτυχίαν τῶν ἔργων τῆς Ἀκαδημίας. Ὡστε τὰς γνώμας ταύτας ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἡ Ὀλομέλεια, νὰ λαμβάνῃ τὰς σχετικὰς ἀποφάσεις περὶ τῶν ἐπενεκτέων μεταρρυθμίσεων.

Ὅταν εἰς τινὰ Ὅργανισμὸν γίνῃ καταφανὴς ἡ ἀνάγκη ὠρισμένων μεταβολῶν πρὸς βελτίωσιν τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, δέον αὗται νὰ ὑποδεικνύωνται ἔνδοθεν ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ὅργανισμοῦ καὶ νὰ ἐκτελῶνται ἐν καιρῷ πρὸς ἀποφυγὴν δυσαρέστων ἑξωτερικῶν ἐπεμβάσεων, αἵτινες συνήθως δὲν ἀφορῶσιν εἰς μόναν τὰς προτεινομένας ὠφελίμους μεταρρυθμίσεις, ἀλλὰ πολλάκις καὶ εἰς ἀνατροπὴν καλῶς κειμένων διατάξεων.

Καὶ ἤδη παρακαλῶ, ὅπως μοὶ ἐπιτραπῆ νὰ εἶπω τινά, ὅσα νομίζω ὅτι πρέπει κυρίως νὰ ἐπιδιώξωμεν πρὸς μείζονα ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ μας. Κατὰ τὸν Ὅργανισμὸν, σκοπὸς τῆς Ἀκαδημίας εἶναι ἡ καλλιέργεια καὶ προαγωγή τῶν Ἐπιστημῶν, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ καθόλου τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, διὰ τῆς συγκεντρώσεως καὶ τῆς συνεργασίας τῶν ἐπιφανεστάτων ἐλλήνων ἐπιστημόνων, λογογράφων καὶ καλλιτεχνῶν.

Ὁ σκοπὸς δ' οὗτος ἐπιτυγχάνεται δι' ἀνακοινώσεων, συζητήσεων, ὁμιλιῶν καὶ δημοσιευμάτων, ἔτι δὲ διὰ τῆς ἰδρύσεως ἐργαστηρίων ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, ἀνασκαφῶν, μελετῶν, καὶ διὰ προκηρύξεως διαγωνισμῶν καὶ ἀπονομῆς ἀριστείων, χρηματικῶν ἐπάθλων, ὑποτροφιῶν καὶ ἄλλων ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν βραβείων καὶ ἀμοιβῶν. Ἀλλὰ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς ἡ Ἀκαδημία πρέπει πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ κέκτηται τὸ ἀπαιτούμενον κῦρος, ὅπως αἱ γνώμαι καὶ ἀποφάσεις τῆς γίνωνται παρὰ πάντων σεβασταὶ καὶ ἀποδεκταί. Ἄλλ' ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ κῦρος τῆς Ἀκαδημίας, μὴ προερχόμενα ἐξ ἄλλης τινὸς ὑλικῆς δυνάμεως, εἶναι ἀνάλογα μόνον πρὸς τὸ μέγεθος τῶν ἔφ' ὧν ἐρείδεται πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τῶν μελῶν τῆς, ἐξ ὧν καὶ ἀντλεῖ πᾶσαν πρὸς δρᾶσιν ἰκανότητά τῆς.

Τοῦτου ἔνεκεν προέχουσα μέριμνα τῆς Ἀκαδημίας ὀφείλει νὰ εἶναι τὸ νὰ περιλαμβάνῃ ἐκάστοτε εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὅσον οἶόν τε πλείονας τοιαύτας δυνάμεις. Ὅσον περισσότεραι καὶ ἰσχυρότεραι εἶναι αἱ δυνάμεις αὗται, τόσον καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἀκαδημίας γίνεται λαμπρότερον, εὐσταθέστερον καὶ κοινωφελέστερον, ἐκτεινόμενον πρὸς πλείονας κατευθύνσεις, ἐπιστημονικὰς, κοινωνικὰς καὶ ἐθνικὰς. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀκαδημία, κατ' εὐθεῖαν ἀπόγονος καὶ κληρονόμος τῆς Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος Σχολῶν φιλοσοφίας,

θὰ δυνηθῆ νὰ συνεχίσῃ ἀξιοπρεπῶς τὸ ἔργον τῶν προγόνων τῆς μόνον, ἐὰν ἔχῃ ἰσχυροὺς τοὺς ὄμους νὰ φέρουν τὴν βαρυτάτην ταύτην ἐθνικὴν κληρονομίαν.

Τὸ δ' ἀθάνατον πνεῦμα τῶν δύο τιτάνων τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος, τοὺς ὁποίους ὡς παραστάτας ἔχει στήσει εἰς τὰ προπύλαιά της ἡ Ἀκαδημία, ἄς πρυτανεύῃ καὶ ἐντὸς τῆς αἰθούσης ταύτης.

Ὅθεν πᾶσα προσπάθεια δέον νὰ καταβληθῆ, ὅπως ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ συγκεντρωθῶσιν οἱ διαπρεπέστατοι Ἕλληνες ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπιστημῶν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν. Οὐδεὶς τούτων πρέπει νὰ μένῃ ἐκτὸς τῆς Ἀκαδημίας. Διότι οὐδεμία ἄλλη δύναμις δύναται ν' ἀναπληρώσῃ, ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς δράσεώς του, ἓνα ἐξέχοντα ἐπιστήμονα, ἢ ἓνα λογοτέχνην ἢ καλλιτέχνην.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην τοῦ Ἑθνους περίοδον, καθ' ἣν συνεπεΐα τοῦ παγκοσμίου πολέμου, θὰ ἐπέλθωσι μεταπολεμικῶς κατ' ἀνάγκην, πολὺ μεγάλα μεταβολαὶ τῶν συνθηκῶν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, αἵτινες πιθανῶς θὰ θίξωσι καὶ τὰ ἀνώτατα πνευματικὰ ἰδρύματα, νομίζω ὅτι πρέπει ἀπὸ τοῦδε νὰ γίνῃ σκέψις περὶ ριζικωτέρων τινῶν μεταβολῶν καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας.

Ὡς σπουδαιότεραν δὲ θεωρῶ καὶ ἐνδεικνυομένην τὴν ἐξῆς βασικὴν μεταρρύθμισιν. Κατὰ τὸν παρόντα παγκόσμιον πόλεμον, φοβερὸν καὶ πρωτοφανῆ εἰς ἔκτασιν καὶ ἔντασιν, διεδραματίσθησαν εἰς ὅλας τὰς χώρας μεγάλα γεγονότα, ὡς ἐκτεταμέναι καταστροφαί, ἀθρόοι θάνατοι μαχίμων καὶ ἀμάχων, λιμὸς καὶ δυστυχία τρομακτικῆ. Ἐκ παραλλήλου ὅμως ἐγένοντο καὶ μεγάλα κατορθώματα καὶ ἀφάνταστοι ἡρωϊσμοί. Ἄπειρα δ' εἶναι καὶ ἐν Ἑλλάδι τὰ τοιαῦτα μεγάλα γεγονότα, ἅτινα ἀναμένουσι τοὺς καλοὺς τεχνίτας διὰ τὴν ἐξύμνησιν καὶ τὴν ζωντανὴν ἀναπαράστασιν καὶ διαιώνισιν.

Ἐνεκα τούτων δὲ πρὸ πάντων παρίσταται ἀνάγκη μεγάλης ἐνισχύσεως τῆς λογοτεχνίας καὶ γενικῶς τῶν καλῶν τεχνῶν, ὅπως διὰ τῆς γραφίδος, τοῦ χρωστήρος καὶ τῆς σμίλης τὰ γεγονότα ταῦτα ἀπεικονισθῶσι καταλλήλως καὶ δεόντως.

Ὁ καλύτερος δὲ τρόπος σημαντικῆς ἠθικῆς ἐνισχύσεως τῶν ἐργατῶν τοῦ λόγου, πεζοῦ καὶ ἐμμέτρου, καὶ τῶν καλλιτεχνῶν ἐν γένει, φρονῶ ὅτι θὰ εἶναι ἡ διὰ τῆς ἰδρύσεως ἰδιαίτερας **Ἀκαδημίας τῶν γραμμάτων καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν** συγκέντρωσις ἐν αὐτῇ ὅλων τῶν ἐπιφανεστέρων ἐλλήνων ἐκπροσώπων αὐτῶν.

Τοιοιτοτρόπως οἱ ἄριστοι ἐργάται τῶν τεχνῶν τούτων, λογογράφοι, ποιηταί, μουσικοί, ζωγράφοι καὶ γλύπται, κατὰ πολὺ μείζονα ἀριθμὸν, αὐτοτελῶς καὶ ἀνεξαρτήτως ἐν εὐρύτερῳ πεδίῳ ἐργαζόμενοι, θὰ δυνηθῶσιν ἐπιτυχέστερον καὶ ταχύτερον νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐθνικοῦ τούτου ἔργου καὶ τὴν μείζονα προαγωγὴν τῶν κλάδων των.

Ἡ δ' ὑπάρχουσα Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ὡς *Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν* παραμένουσα καὶ συμπληροῦσα τὰς ἔδρας τῆς, θὰ ἐπιτελέσῃ ἀναμφιβόλως πληρέστερον τὸν σκοπὸν αὐτῆς.

Κατὰ τὴν ἐγχείρησιν τῆς διχοτομήσεως πιθανῶς νὰ παραχθῶσι πόνοι τινὲς ἢ αἰμορραγία. Ἀλλὰ μόνος ὁ φόβος τοιούτων μικρῶν ἐνοχλημάτων οὐδέποτε ἀναγκάζει τὸν χειροουργὸν νὰ ματαιώσῃ ἐπιβεβλημένην τινὰ ἐγχείρησιν, ὡς ἀφαιρέσιν νεοπλάσματος ἢ διάνοιξιν ἀποστήματος ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρθᾶται ἡ ὑγεία, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀρρώστου. Ἀλλὰ καὶ μέχρις ὅτου ἐπιτευχθῆ ἡ διαίρεσις αὕτη, δι' ἣν ἀπαιτεῖται νόμος, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καὶ ὑπὸ τὴν σημερινὴν μορφήν τῆς δὲν πρέπει ν' ἀμελήσῃ τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῆς πυκνώσεως τῶν στελεχῶν τῆς διὰ νέων μελῶν, ἐκλεγομένων ἐκ τῶν ἀρίστων καὶ ἀναμφισβητήτου ἰκανότητος καὶ ἠθους ἀντιπροσώπων ἐκάστου κλάδου. Φρονῶ δὲ ὅτι πολὺ μεῖζων προσοχὴ πρέπει νὰ δίδεται εἰς τὸ ἦθος παρὰ εἰς τὴν σοφίαν. Διότι ἄνευ χρηστοῦ ἠθους ὁ *σοφὸς* εἶναι μέγιστον κακὸν τῆς κοινωνίας. Ὡς εἶπον καὶ προηγουμένως, ἡ κυριωτέρα μέριμνα τῆς Ἀκαδημίας πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ἡ ἐκλογὴ νέων μελῶν. Τοῦτο ὅμως τώρα κατέστη ἀνάγκη ἐπιτακτικὴ. Διότι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δυστυχῶς αἱ τάξεις τῆς Ἀκαδημίας ἠραιώθησαν ἐπαισθητῶς, τῶν θανάτων ὑπερβάντων κατὰ πολὺ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκλεγέντων νέων ἀκαδημαϊκῶν. Αὐτὸς ὁ θάνατος δηλαδὴ διαψεύδει πάντοτε τὸν ὑπὸ τινων λεγόμενον χαρακτηρισμὸν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν ὡς ἀθανάτων!

Ἐκ τοῦ λόγου τούτου τὰ ἐνεργὰ τακτικὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας ἔχουσιν ἤδη ἐλαττωθῆ εἰς 37, αἱ δὲ κεναὶ ἔδραι ἀνέρχονται εἰς 28.

Πολὺ χειροτέρα ὅμως εἶναι ἡ κατάστασις ὡς πρὸς τὰ πρόσεδρα μέλη. Διότι ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Ὁργανισμοῦ ὀριζομένων 40 θέσεων προσέδρων μελῶν, μόνον τὸ ἓν ἕκτον περίπου τούτων εἶναι κατειλημμένον. Ἦτοι ὑπάρχουσιν ἐν ὄλῳ μόνον 7 πρόσεδροι καὶ δὴ 4 τῆς Αἰς καὶ 3 τῆς Βαs, οὐδεὶς δὲ τῆς Γῆς τάξεως, ὥστε χηρεύουσιν ἤδη 11 θέσεις τῆς Α', 12 τῆς Β' καὶ ἅπασαι, 10 τὸν ἀριθμὸν τῆς Γ' τάξεως.

Τοῦτο δὲν εἶναι βεβαίως συντελεστικὸν τῆς καλῆς λειτουργίας τῆς Ἀκαδημίας. Νομίζω δ' ὅτι αἱ τάξεις θὰ ἔπρεπε μετὰ περισσοτέρου ζήλου ν' ἀσχοληθῶσιν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν κενῶν διὰ τῆς ἀποκτήσεως νέων μελῶν, τόσον τακτικῶν, ὅσον καὶ προσέδρων.

Βεβαίως κατὰ πρῶτιστον λόγον πρέπει νὰ ὀνομάζωνται ἀκαδημαϊκοὶ οἱ ἀνεγνωρισμένοι σοφοί, οἱ γηράσαντες εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς Ἐπιστήμης των καὶ οὔτινες θὰ εἶναι κόσμημα καὶ καύχημα τῆς Ἀκαδημίας, συντελοῦντες εἰς τὴν δόξαν τῆς.

Συνήθως ὅμως, ἔχοντες καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ γήρατος οἱ σοφοὶ οὗτοι αἰσθάνονται ἤδη ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς των τὰς δυνάμεις των βαθμηδὸν ἔξασθενουμένας καὶ ἡ παραγωγικότης των ταχέως ἐλαττοῦται σημαντικῶς, ὥστε ἡ ἀκαδημαϊκὴ ἔδρα χρησιμεύει εἰς τούτους μᾶλλον ὡς καθέδρα πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ κεκμηκότος σώματός των. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εἰσάγονται παραλλήλως καὶ νέοι, διακρινόμενοι διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν, τὴν ἐργατικότητα καὶ τὸ χρηστὸν ἦθος.

Οἱ τοιοῦτοι δέ, ἐκλεγόμενοι ὡς πρόεδροι, καὶ ὄντες ἐν τῇ ἀκμῇ, δύνανται διὰ τῆς ἐργασίας ν' ἀναδειχθῶσιν ἔτι μᾶλλον καὶ νὰ προσφέρωσιν ἐπὶ μακρὸν πολλὰς ὑπηρεσίας. Αὐτοὶ δὲ πρὸ παντὸς ἄλλου ἐπὶ ἴσοις ὅροις πρέπει νὰ καταλαμβάνωσι τὰς χηρευούσας τακτικὰς ἔδρας. Σπεύδω ὅμως νὰ προσθέσω ὅτι ἡ πλήρωσις τῶν ἐδρῶν ἀπαιτεῖ μεγίστην προσοχὴν καὶ δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ μεγάλη βλάβη, ἐὰν πολλαὶ ἔδραι πληρωθῶσιν ἐν σπουδῇ καὶ ἀθρόαι. Εἰς τὰ αὐτοδιοικούμενα ἀνώτερα ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα παρατηρεῖται ἐνίοτε τὸ ἑξῆς: Τὰ μέλη των δὲν ἔχουσι πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι κατὰ τὰς ἐκλογὰς νέων μελῶν εἶναι ἀληθεῖς δικασταὶ καὶ ὅτι διάδικοι εἶναι, ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ ὑποψήφιοι, οἵτινες παρίστανται πάντοτε, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ εἰς ὃ ἀνήκουσιν ἴδρυμα. Τούτου δ' ἕνεκα πολλάκις τὸ συμφέρον τοῦ ἰδρύματος δὲν λαμβάνεται ἀκριβῶς ὑπ' ὄψει καὶ δὲν ἐξετάζεται μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς, ἐνῶ οἱ παριστάμενοι ἀντίδικοί του τὴν πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν καταβάλλουσιν, ἵνα κερδίδωσιν ἕκαστος δι' ἑαυτὸν τὴν δίκην.

Ὁ μεγαλύτερος δὲ συντελεστὴς τῆς καταπτώσεως τῶν αὐτοδιοικουμένων πνευματικῶν ἰδρυμάτων εἶναι ἡ εἰσαγωγή μειριοτήτων ἢ ἀσημοτήτων. Διότι διὰ τῆς ψήφου των οἱ ἀνίκανοι ἐκλέγουσι κατὰ κανόνα νέους ἀνικάνους, ἀποφεύγοντες νὰ ψηφίζωσι τοὺς ἱκανωτέρους των. Οὕτω δὲ τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ ἰδρύματος βαθμηδὸν καταπίπτει.

Ταῦτα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο σῶμα ἰσχύουσι διὰ τὴν Ἀκαδημίαν, ἡτις, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, στερεῖται πάσης ἄλλης δυνάμεως, πλην τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ ἠθικῆς, καὶ ἥς τὸ κῦρος εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν μελῶν της. Ὅθεν ἡ ἐκλογὴ νέων μελῶν τῆς Ἀκαδημίας δεόν νὰ γίνεται μετὰ πάσης περισκέψεως καὶ δικαίας αὐστηρότητος, ἵνα ἐκ τῶν ὑποψηφίων ἐκλέγωνται πάντοτε οἱ ἄριστοι κατὰ τε τὴν ἰκανότητα καὶ τὸ ἦθος, οἱ ὄντες πράγματι ἄξιοι νὰ ὀνομασθῶσιν ἀκαδημαϊκοί. Σχετικῶς δὲ πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο θεωρῶ ἀναγκαίαν τροποποίησιν τῶν ἀρθρων τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν τρόπον τῆς ὑποβολῆς τῶν ὑποψηφιοτήτων. Περὶ τούτου ὁ μὲν Ὁργανισμὸς γράφει τὰ ἑξῆς εἰς τὸ ἀρθρον 23 § 3 περὶ τῆς πληρώσεως κενῆς ἔδρας: «Ἐὰν ἡ Ἀκαδημία ἀποφασίσῃ νὰ πληρῶσῃ ἀμέσως τὴν κενὴν ἔδραν, ὀρίζει τὴν ἐντὸς δύο μηνῶν τα-

κτικὴν συνεδρίαν αὐτῆς πρὸς ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἀκαδημίας ἀνακοινοῖ τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς τίτλους τῶν ὑποβαλόντων ὑποψηφιότητα διὰ τὴν κενὴν ἔδραν. Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην ἕκαστον τακτικὸν μέλος τῆς Ἀκαδημίας δύναται νὰ προτείνῃ ἓνα ὑποψήφιον. Ἐκ πάντων τούτων σχηματίζεται ὁ γενικὸς κατάλογος τῶν ὑποψηφίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἐκλεγῇ ὁ νέος Ἀκαδημαϊκός».

Ἀκολουθεῖ δὲ ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς ὑπὸ τῆς οἰκείας τάξεως, προτεινούσης τρεῖς τὸ πολὺ ὑποψηφίους εἰς τὴν Ὀλομελείαν, ἥτις καὶ ἐκλέγει δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας τὸν ἰκανώτερον. Αἱ δὲ λεπτομέρειαι τῆς ὑποβολῆς τῶν ὑποψηφιότητων καθορίζονται ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ. Οὕτω τὸ ἄρθρον 29 γράφει ὅτι «ἡ ἀπόφασις περὶ συμπληρώσεως ἔδρας τινὸς τῆς Ἀκαδημίας ἀναγγέλλεται ἐν δημοσίᾳ συνεδρία τῆς Ὀλομελείας ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς· εὐθὺς δὲ κατόπιν δημοσιεύεται ἡ σχετικὴ προκήρυξις διὰ τοῦ τύπου, μετὰ τῆς τασσομένης προθεσμίας πρὸς ὑποβολὴν ὑποψηφιοτήτων».

Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 28 ὑποψήφιος θεωρεῖται «ὁ ὑποβάλλων εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας ἔγγραφον αἴτησιν, συνοδευομένην ὑπὸ ἐκθέσεως τῶν τίτλων καὶ τῶν ἔργων του, ὡς καὶ ὁ ὑπὸ τακτικοῦ μέλους τῆς Ἀκαδημίας, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 22 § 3 τοῦ Ὁργανισμοῦ προτεινόμενος».

Ἡ τοιαύτη διαδικασία εἶναι βεβαίως ἢ μᾶλλον ἐνδεδειγμένη δι' ἐκλογὰς καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἢ ἄλλων ἀνωτάτων Σχολῶν, ἢ καὶ δημοσίων ἐν γένει ὑπαλλήλων, δι' ἃς θέσεις πολλοὶ καὶ καλοὶ ὑποψήφιοι δυνατὸν νὰ εὐρίσκωνται καὶ μακρὰν ἔτι τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἢ καὶ τῇ ἄλλοδαπῇ.

Ἀλλὰ δι' ἐκλογὴν Ἀκαδημαϊκῶν οἱ κύκλοι τῶν ὑποψηφίων εἶναι πολὺ στενοί. Ὡς ἐκ τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ Ὁργανισμοῦ συνάγεται, οἱ ὑποψήφιοι πρέπει νὰ διαμένωσιν ἐντὸς τῆς Ἀττικῆς, διότι τὰ ἐκτὸς ταύτης ἀπουσιάζοντα μέλη δὲν λογίζονται μεταξὺ τῶν ἐνεργεῖα μελῶν. Ὁ ἀριθμὸς ὅμως τῶν ἐπιφανεστάτων Ἑλληνῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων, λογογράφων καὶ καλλιτεχνῶν τῶν βιούντων ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς Ἀττικῆς, ὡς ζητεῖ ὁ Ὁργανισμός, εἶναι πολὺ μικρὸς καὶ κατ' ἀκολουθίαν οἱ ὀλίγοι οὗτοι ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ εἶναι πολὺ γνωστοὶ εἰς τὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας. Τοῦναντίον μάλιστα, ὡς ἐπιφανέστατοι, θὰ εἶναι πασίγνωστοι. Οὐδεμίᾳ λοιπὸν ἀνάγκῃ ὑπάρχει προσκλήσεως καὶ μάλιστα διὰ τοῦ τύπου παντὸς βουλομένου νὰ ὑποβάλλῃ ὑποψηφιότητα ἀκαδημαϊκοῦ, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ διαγωνισμοῦ διὰ θέσεις γραφῶν ἢ δακτυλογράφων. Οὔτε καὶ πρέπει νὰ ἔχη πᾶς τις τὸ δικαίωμα ὑποψησιότητος ἀκαδημαϊκοῦ.

Διὰ τοῦτο θεωρῶ ἀναγκαίαν τὴν ἐξῆς τροποποίησιν τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ ὀριζομένου τρόπου τῆς ὑποβολῆς τῶν ὑποψηφιοτήτων.

Ἡ ἐπιλογή τῶν ὑποψηφίων ἀκαδημαϊκῶν πρέπει νὰ γίνεται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ὑπὸ τῶν οἰκείων τάξεων, ὧν τὰ μέλη γνωρίζουσιν ἐκ τῶν προτέρων καλῶς πάντα ἱκανὸν νὰ διεκδικήσῃ ἀκαδημαϊκὴν ἔδραν. Δηλαδή μόνον ἐκεῖνοι, οἵτινες ὑποδεικνύονται ὑπὸ τῆς οἰκείας τάξεως δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας, καθὼς καὶ ὁ κατὰ τὸν Ὄργανισμὸν τυχὸν προτεινόμενος ὑπὸ τακτικοῦ μέλους ἐνώπιον τῆς Ὀλομελείας, δέον ν' ἀποκτῶσι τὸ δικαίωμα ὑποβολῆς ὑποψηφιότητος ἀκαδημαϊκοῦ. Οἱ οὕτω προταθέντες, λαμβάνοντες γνῶσιν, νὰ δύνανται εἶτα νὰ ὑποβάλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος εἰς χηρεύουσαν ἔδραν.

Ἡ δὲ περαιτέρω διαδικασία τῆς ἐκλογῆς θὰ ἐξακολουθῆ, ὅπως μέχρι τοῦδε καὶ ἄνευ ἄλλης μεταβολῆς, συμφώνως πρὸς τὸν Ὄργανισμὸν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ προτεινομένη μεταρρυθμισίς ἀφορᾷ μόνον εἰς τὸν τρόπον τῆς ὑποβολῆς τῶν ὑποψηφιοτήτων, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς ἐκλογῆς, παραμενούσης ὡς ἔχει.

Ἡ ρηθεῖσα τροποποίησις τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ, μὴ ἀπαιτοῦσα κύρωσιν διὰ νόμον ἢ διατάγματος, δὲν παρέχει μεγάλας δυσχερείας, διότι ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο ἡ ἀπόφασις τῆς Ὀλομελείας διὰ τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν τακτικῶν μελῶν, κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 109 τοῦ Ὄργανισμοῦ.

Ἡ προσοχὴ τῆς Ἀκαδημίας πρέπει νὰ στραφῆ ὡσαύτως πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐνθαρρύνσεως καὶ ἐνισχύσεως τῶν *ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν*. Ὁ Ὄργανισμὸς προβλέπει, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, καὶ περὶ ἰδρύσεως ἐργαστηρίων ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον, ὡς εὐνόητον, δὲν εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐφικτόν. Δι' ὃ ἡ ἐνθάρρυνσις καὶ ἐνίσχυσις δι' ἐρεύνας εἰς διαφόρους ἐπιστήμας πρέπει νὰ γίνηται δι' ἄλλων μέσων, ἧτοι προκηρύξεων διαγωνισμῶν, ἀριστείων, ἐπάθλων, ὑποτροφιῶν καὶ ἄλλων ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν ἀμοιβῶν, ὅπως εἰς πολὺ μικρὰν κλίμακα γίνεται ἀπὸ τινων ἐτῶν διὰ τοῦ ἰδρυθέντος ταμείου ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο θεωρῶ μεγίστης σπουδαιότητος διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, παρακαλῶ νὰ μοὶ ἐπιτραπῆ νὰ εἶπω καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ὀλίγας λέξεις, ὅπως καὶ πρὸ ἐτῶν ἐτόνισα ἀπὸ τοῦ πανεπιστημιακοῦ βήματος.

Αἱ ἀνώταται τοῦ Κράτους Σχολαὶ περιορίζονται ἀτυχῶς σχεδὸν μόνον εἰς τὴν μόρφωσιν ἐπιστημόνων, ἐπιδιδομένων εἶτα εἰς τὴν ἐπὶ βιοπορισμῷ ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος· ὡς ἐὰν τῆς λειτουργίας τῶν Σχολῶν τούτων μοναδικὸς σκοπὸς ἦτο ἡ παραγωγή ἐπαγγελματιῶν, δι' οὓς ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἀγελὰς πρὸς ἀμελεῖν.

Τὰ ἀνώτατα ὅμως ἐπιστημονικὰ τοῦ Ἑθνους ἰδρύματα ἔχουσι καὶ ἄλλον πολὺ ὑψηλότερον σκοπὸν καὶ διὴ νὰ συντελῶσιν εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν ἐπιστη-

μῶν. Πρὸς τοῦτο δ' ὀφείλουσι κυρίως ν' ἀναζητῶσιν ἐκ τῶν τροφίμων των τοὺς σπανίους ἐκείνους νέους, οἵτινες, παραβλέποντες τὰ ὑλικά των συμφέροντα, ἀφοσιοῦνται μετ' ἐξαιρετικῆς ἰκανότητος εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ κλάδου των καὶ λατρεύουσι τὴν ἐπιστήμην των καθ' ἑαυτήν. Τοιοῦτοι δὲ νέοι εὐτυχῶς δὲν εἶναι σπάνιοι καὶ ἐν Ἑλλάδι. Πρέπει ὅμως νὰ διαγινώσκονται ἐγκαίρως καὶ νὰ ἐνισχύωνται παντοιοτρόπως, ὅπως μὴ σβεσθῇ τὸ ἐν αὐτοῖς ὑπάρχον ἱερὸν πῦρ καὶ χαλαρωθῇ ὁ πρὸς προαγωγὴν τῆς Ἐπιστήμης ζήλος των.

Ἀτυχῶς ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία δὲν ἔδειξέ ποτε στοργὴν τινα διὰ τὰ ἐπιστημονικὰ φυτώρια. Οὐδεμία διάκρισις, οὔτε ἠθικὴ, οὔτε ὑλικὴ γίνεται μεταξὺ τῶν παρὰ τὰ ὑλικά των συμφέροντα ἀφοσιουμένων εἰς μόνην τὴν καλλιέργειαν τῆς Ἐπιστήμης των καὶ τῶν θεωρούντων ταύτην μόνον ὡς ἐπάγγελμα. Τούτου ἕνεκα αἱ τάξεις τῶν καθαρῶς θεωρητικῶν ἐλλήνων ἐπιστημόνων ἠραιοθήσαν εἰς μέγιστον βαθμὸν, δυστυχῶς δὲ μετ' οὐ πολὺ εἰς σπουδαιότατους καὶ βασικοὺς κλάδους τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν οὐδόλως θὰ ὑπάρχωσιν εἰδικοί Ἕλληνες ἐπιστήμονες.

Τὰ πρῶτα δὲ ἀνησυχητικὰ συμπτώματα τῆς τοιαύτης λυπηρᾶς καταστάσεως ἤρχισαν ἤδη ἀπὸ τινος ἐμφανιζόμενα εἰς πολλὰς θεωρητικὰς ἐπιστήμας. Εἰς μετριασμὸν τοῦ κακοῦ τούτου δύναται νὰ συμβάλῃ κατὰ τι ἡ ἡμετέρα Ἀκαδημία, ἣτις δὲν ἀρκεῖ νὰ διαφυλάττῃ εὐλαβῶς τὰς ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ τῶν τελετῶν θαυμασίας τοιχογραφίας τοῦ μυθικοῦ κύκλου τοῦ Προμηθέως. Πρέπει καὶ αὕτη ἢ ἰδίᾳ νὰ γίνῃ, διὰ τὸν Ἑλληνικὸν τοῦλάχιστον κόσμον, Προμηθεύς, ἀναζωπυροῦσα καὶ μεταλαμπαδεύουσα τὸ ἱερὸν τῆς ἐπιστήμης πῦρ, διὰ τῆς συστηματικῆς καὶ ἐπιμελοῦς ἀναζητήσεως καὶ τῆς βοηθείας τῶν ἐξαιρετικῶν ἐκείνων πνευμάτων τῶν ἰκανῶν νὰ προαγάγῃ τὰς ἐπιστήμας, τὰ γράμματα ἢ τὰς καλὰς τέχνας. Ἡ δὲ βοήθεια καὶ ἐνίσχυσις τῶν ἐκλεκτῶν τούτων ἐπιστημόνων καὶ τεχνιτῶν δύναται νὰ γίνῃ δι' ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν ἀμοιβῶν, ὡς ὀρίζει ἄλλως τε καὶ ὁ Ὄργανισμὸς τῆς Ἀκαδημίας. Ἀλλὰ καὶ ἄλλο ζήτημα ἔχει ἀνάγκην ταχείας λύσεως. Ἡ ἐπίσημος αὕτη αἰθουσα, ἐν ἣ συνεδριάζει δημοσίᾳ ἡ Ὀλομέλεια καὶ γίνονται αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις, τελοῦνται δὲ καὶ αἱ πανηγυρικαὶ συνεδρίαί τῆς Ἀκαδημίας, ἔχει ἀνάγκην σημαντικῶν μεταρρυθμίσεων πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ της κατὰ τοὺς ὅρους τῆς συγχρόνου ὑγιεινῆς.

Ὅτε πρὸ ἐνὸς σχεδὸν αἰῶνος ὁ ἀείμνηστος Σίνας ἔκτισε τὸ περιλάμπρον τοῦτο μέγαρον, οἱ διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν μιᾶς Ἀκαδημίας ἀπαιτούμενοι ὅροι ὑγιεινῆς ἦσαν ἐντελῶς ἄγνωστοι εἰς τὴν Ἐπιστήμην δι' ὃ τὸ κτίριον τοῦτο ἀνηγέρθη κατὰ σχέδιον τοῦ Θεοφίλου Χάνσεν ὑπὸ τύπον ἀρχαίου οἰκοδομήματος, χωρὶς νὰ ληφθῶσιν ἰδιαίτερα μέτρα διὰ τὸν ἀερισμὸν, τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν θέρμανσιν.

Καὶ αὕτη μὲν, διὰ τῶν γενομένων πρό τινων ἐτῶν ἐγκαταστάσεων κεντρικῆς θερμάνσεως, διορθώθη κατὰ μέγα μέρος, ὥστε κατὰ τὰς ψυχρὰς τοῦ χειμῶνος ἡμέρας καθίσταται μᾶλλον ἢ ἦττον ἀνεκτὴ ἢ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ παραμονή, μάλιστα δὲ ὁσάκις παρίσταται πολὺς κόσμος, ὅτε ἕκαστον ἄτομον συνεισφέρει τὴν ἐκ τοῦ σώματός του ἀκτινοβολουμένην φυσιολογικὴν θερμότητα.

Λίαν αἰσθητὴν ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ ἡ σημερινὴ συνεδρία, καθ' ἣν ἡ κεντρικὴ θέρμανσις, ἐλλείπει καυσίμου ὕλης, δὲν λειτουργεῖ καὶ τὰ θερμοαγωγὰ σώματα παραμένουσι ψυχρά, παρ' ὅλον τὸ διαρκῶς ἐν τῇ αἰθούσῃ καίον πῦρ τοῦ Προμηθέως.

Εὐτυχῶς ὅμως ὅτι ἡ θερμοκρασία τῆς αἰθούσης ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδρίας ἀνῆλθεν ἤδη αἰσθητῶς, χάρις εἰς τὰς πολλὰς φυσιολογικὰς θερμάστρας, ὡς εἶναι τὰ σώματα πάντων τῶν παρισταμένων, ὧν ἕκαστος εἰσφέρει ἐκὼν ἄκων τὴν θερμότητά του εἰς τὸ ἀκαδημαϊκὸν τοῦτο γεῦμα.

Τοῦτο ἄλλως τε εἶναι σύμφωνον καὶ πρὸς τὸ ἐπικρατήσαν ἐσχάτως ἐν τῇ Ἀθηναϊκῇ κοινωνίᾳ ἔθος τοῦ νὰ εἰσφέρωσιν οἱ κεκλημένοι τὰ ἐφόδια διὰ γεύματα ἢ ἄλλας διασκεδάσεις.

Διὰ τὰ λοιπὰ δὲ ζητήματα, ἥτοι τὸν ἀερισμὸν καὶ τὸν φωτισμὸν τῆς αἰθούσης, οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἐγένετο, ὅπως διορθωθῶσι ταῦτα συμφώνως πρὸς τὰς συγχρόνους γνώσεις τῆς ὑγιεινῆς καὶ τὰς ἐμφανιζομένας κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς ὀλομελείας ἀνάγκας.

Ὁ ἀερισμὸς τῆς αἰθούσης γινόμενος μόνον διὰ τῆς κυρίας θύρας, εἶναι ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν ἀτόμων ὅλως ἀνεπαρκής. Διὰ τοῦτο, ὁσάκις ἢ ἐν τῇ αἰθούσῃ παραμονὴ παρατείνεται ἐπὶ πλείονα χρόνον, ἐμφανίζονται τὰ συμπτώματα κακοῦ ἀερισμοῦ, παρὰ τὸν μεγάλον κυβισμὸν τῆς αἰθούσης· πρέπει λοιπὸν νὰ ληφθῶσι μέτρα διὰ τὴν κανονικὴν ἀνανέωσιν τοῦ ἀέρος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸν φωτισμὸν, ἐπιβάλλεται νὰ τοποθετηθῇ ἐπὶ τοῦ φεγγίτου τῆς ὀροφῆς τῆς αἰθούσης ἀδιαφανὲς παραπέτασμα ἐκτεινόμενον κατὰ βούλησιν δι' ἠλεκτρικοῦ κινητήρος, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας ἢ πλήρης συσκότισις τῆς αἰθούσης διὰ προβολὰς φωτεινῶν εἰκόνων ἢ κινηματογραφικῶν ταινιῶν. Ἡ συσκότισις θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ τεθῇ εἰς χρῆσιν καὶ ὁ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἀγορασθεὶς ἐσχάτως προβολεὺς.

Τὴν Σύγκλητον δὲ τῆς Ἀκαδημίας πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ σοβαρῶς καὶ τὸ ζήτημα τῆς δημοσιεύσεως τῶν Πρακτικῶν. Ἡ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας καθυστέρησις τῆς δημοσιεύσεως τῶν Πρακτικῶν βλάπτει οὐχὶ μόνον τοὺς ἀνακοινοῦντας οἷτινες δικαίως δυσανασχετοῦσι διὰ τὴν μεγάλην βραδύτητα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Ἀκαδημίαν, μὴ δυνηθεῖσαν μέχρι τοῦδε νὰ εἶναι ἐνήμερος εἰς τὴν δημοσίευσιν

τῶν πρακτικῶν της. Ἡ κατάστασις αὕτη χειροτερεύσασα πολὺ κατὰ τὸν πόλεμον, πρέπει νὰ διορθωθῆ εὐθὺς ὡς καταστῆ τοῦτο δυνατόν.

Ἄλλὰ καὶ διὰ τὰς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀκαδημίας λειτουργούσας ὑπηρεσίας τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῶν Ἀρχαίων Μεσαιωνικοῦ καὶ Λαογραφικοῦ, δεόν νὰ ληφθῆ φροντίς. Πρέπει παντὶ σθένει νὰ μὴ χαλαρωθῆ ἢ ἐν αὐταῖς ἐπιτελουμένη ἐπιστημονικὴ ἐργασία, ὥστε εὐθὺς ὡς ἡ κατάστασις βελτιωθῆ καὶ παρασχεθῶσι τὰ ἀπαιτούμενα βοηθήματα, νὰ βαδίσωσιν αὐταὶ γοργότερον πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν ἐπιστημονικῶν σκοπῶν των.

Τελευτῶν δ' ἔχω τὴν ἐλπίδα ὅτι τόσον ὑπὸ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν, ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν συνεργαζομένων ὑπαλλήλων, θὰ καταβληθῆ πᾶσα προσπάθεια, ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ Ἀκαδημία, ὁ καθεδρικός οὗτος Ναὸς τῆς καθαρᾶς Ἐπιστήμης, καταστῆ σὺν τῷ χρόνῳ πηγὴ Ἀληθείας καὶ μόνης τῆς Ἀληθείας, ἥτις εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος πάσης Ἐπιστήμης. Θὰ εἶμαι δὲ λίαν εὐτυχής, ἐὰν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προεδρίας μου δυνηθῶ καὶ ἐγὼ νὰ συμβάλω ἐπ' ἐλάχιστον εἰς τοῦτο.

ΑΓΓΕΛΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ὁ **Πρόεδρος** ἀγγέλλει ἐπισήμως τὸν ἐπισυμβάντα θάνατον τῇ 10ῃ Φεβρουαρίου 1943 τοῦ τακτικοῦ μέλους τῆς Ἀκαδημίας Κωνσταντίνου Δυοβουνιώτου διὰ τῶν ἐξῆς:

Μετὰ βαθυτάτης λύπης ἀγγέλλω νέαν ἀπώλειαν πολυτίμου μέλους τῆς Ἀκαδημίας. Ἐνῶ ὁ τάφος τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Ράλλη ἦτο ἀκόμη πολὺ νωπός, ἔφθασεν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἀκαδημίας τὴν πρωΐαν τῆς 10ῆς Φεβρουαρίου ἢ θλιβερὰ καὶ ἀπροσδόκητος εἶδησις, ὅτι ἀπέθανεν ὁ **Κωνσταντῖνος Δυοβουνιώτης**. Οὐδεὶς ἐφρατᾶζετο τόσον ἐγγὺς τὸ τέλος τοῦ ἀγαπητοῦ συναδέλφου, ὅστις, ὑγιῆς μέχρι καὶ τῆς προτεραίας τοῦ θανάτου του, προσήρχετο τακτικῶς καθ' ἐκάστην εἰς τὴν Ἀκαδημίαν καὶ παρηγολούθει μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος τὰς ἐργασίας αὐτῆς, πρόθυμος πάντοτε νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του.

Ἡ ἀπώλεια τοῦ Κωνσταντίνου Δυοβουνιώτου ἦτο ὄντως πολὺ σκληρὰ διὰ πάντας τοὺς ὀπωσδήποτε γνωρίσαντας αὐτόν. Διότι ὁ Δυοβουνιώτης δὲν εἶχε γνωστούς, εἶχε μόνον φίλους. Ἄπαντες οἱ συνάδελφοί του τῆς Ἀκαδημίας, τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιστημονικῶν Ἐταιρειῶν καὶ συμβουλίων, εἰς ἅ μετ' ἐξαιρετικοῦ ζήλου καὶ στοργῆς προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας του, συνεδέοντο μετ' αὐτοῦ διὰ φιλίας, ἥτις μετ' οὐ πολὺ μετετρέπετο εἰς πραγματικὴν ἀγάπην. Δὲν προτίθειμι νὰ κάμω σήμερον τὴν νεκρολογίαν τοῦ Δυοβουνιώτου, διότι ἡ Ἀκαδημία πρέπει ἐν εἰδικῇ συνεδρίᾳ νὰ τιμῆσῃ δεόντως τὴν μνήμην τοῦ ἐκλιπόντος ἐξαιρετοῦ συναδέλφου.

Θέλω μόνον νὰ εἶπω τὰ ἐξῆς. Ὁ Δυοβουνιώτης ὅστις εἶχε πολὺ μεγάλην ἐπιστημονικὴν ἱκανότητα καὶ ἦτο ἄριστος διδάσκαλος καὶ συγγραφεὺς ἐπιδείξας πολὺν ζῆλον δι' ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας, ἰδίως δὲ εἰς τὴν παλαιογραφίαν, διεκρίνετο καὶ διὰ τὸ ἀφιλοκερδὲς, τὸ ἀπέριττον, τὸ σεμνόν, τὸ ἀγαθόν, τὸ ἤρεμον καὶ τὸ εὐθὺ τοῦ χαρακτῆρός του.

Ἄλλ' ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν ὁ Δυοβουνιώτης εἶχεν τὴν ὅλως ἐξαιρετικὴν χρηστοθήθειαν. Ἦτο ἀνὴρ χρηστός καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως.

Διὰ τὸν θάνατον τοιοῦτου ἀνδρὸς θρηνεῖ σήμερον ἡ Ἀκαδημία, ἀπολέσασα ἐν τῶν διαπρεπεστέρων καὶ συμπαιθεστέρων μελῶν της, ὅπερ καὶ ὡς γραμματεὺς ἐπὶ τῶν πρακτικῶν ἐξεπλήρωσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὰ καθήκοντά του εὐσυνειδήτως.

Καὶ τώρα παρακαλῶ νὰ ἐγερθῶμεν ἅπαντες καὶ τηρήσωμεν εὐλαβῶς σιγὴν ἐνὸς λεπτοῦ.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Δοντᾶς παρουσιάζει τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Ἰ. Χαραμῆ «Χειρουργικὴ τῶν ὀφθαλμῶν» καὶ ἐξαίρει αὐτὸ διὰ τῶν κάτωθι :

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν σύγγραμμα τοῦ Ὑφηγητοῦ τῆς Ὀφθαλμολογίας ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Διευθυντοῦ τῆς Ὀφθαλμολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κ. **Ἰωάννου Σπυρ. Χαραμῆ**, «*Περὶ τῆς Χειρουργικῆς τῶν Ὀφθαλμῶν*».

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἀποτελοῦν τόμον ἐκ 445 σελίδων μετὰ 336 εἰκόνων, ἔχει ὄχι μόνον ἀρίστην ἐμφάνισιν, ἔνεκα τοῦ λαμπροῦ χάρτου, τῆς λίαν καλλιτεχνικῆς ἐκτυπώσεως καὶ τῶν ὠραίων καὶ διδακτικῶν εἰκόνων, ἀλλὰ καὶ μεγάλην πρωτοτυπίαν, ἡ ὁποία συνίσταται τόσον εἰς τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἐξέλεξεν ὁ συγγραφεὺς, ὅσον καὶ εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐπραγματεύθη τοῦτο καὶ κατέταξε τὰ διάφορα κεφάλαια τοῦ βιβλίου.

Καίτοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Ὀφθαλμολογίας ἐν Ἑλλάδι ἀειμνήστου καθηγητοῦ Ἀνδρέου Ἀναγνωστάκη μέχρι σήμερον ἐδημοσιεύθησαν ἑλληνιστὶ πολλὰ ὀφθαλμολογικὰ συγγράμματα καὶ μελέται, ἵκαναὶ δ' ἐξ αὐτῶν περιεῖχον ὡσαύτως κεφάλαια περὶ ὀφθαλμικῶν ἐγχειρήσεων, ἐν τούτοις διὰ πρώτην φορὰν δημοσιεύεται ἐν Ἑλλάδι εἰδικὸν σύγγραμμα περὶ τῆς Χειρουργικῆς τῶν ὀφθαλμῶν, περιλαμβάνον ἀπάσας τὰς χειρουργικὰς μεθόδους τὰς χρησιμοποιούμενας σήμερον ἐν τῇ Ὀφθαλμολογίᾳ. Ἰδιαιτέρων δὲ συγχαρητηρίων ἄξιος εἶναι

ὁ κ. Χαραμῆς διὰ τὴν ἀρίστην κατανομὴν τῆς ὕλης καὶ τὴν λεπτομερῆ, σαφῆ, καὶ μεθοδικὴν περιγραφὴν τῶν ἐγχειρήσεων. Τὸ ὅλον βιβλίον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον, τὸ γενικόν, περιλαμβάνεται ἡ καλουμένη προεγχειρητικὴ ἀγωγή, ἣτοι αἱ ἀποστειρώσεις, ἡ προετοιμασία τοῦ χειρουργοῦ καὶ τοῦ ἀρρώστου, τὸ χειρουργεῖον καὶ τὰ ἐργαλεῖα, οἱ διάφοροι τρόποι τῆς ἀναισθησίας καὶ ἡ ἐπιδεσμολογία. Εἰς τὸ τέλος τοῦ μέρους τούτου ὑπάρχει ἄξιον ἰδιαιτέρας μνείας κεφάλαιον, δι' οὗ παρέχονται πολῦτιμοι ὁδηγίαὶ περὶ τῶν τρόπων τῆς πρακτικῆς χειρουργικῆς ἀσκήσεως τῶν ὀφθαλμιάτρων.

Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ βιβλίου περιλαμβάνει τὰς ἀπαραιτήτους γνώσεις ἐκ τῆς τοπογραφικῆς ἀνατομικῆς τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Εἰς δὲ τὸ τρίτον, ὅπερ εἶναι τὸ εἰδικὸν μέρος, περιγράφονται λεπτομερῶς αἱ διάφοροι ἐγχειρήσεις τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ, συμφώνως πρὸς τὴν ἀνατομικὴν διάταξιν τῶν ὀφθαλμικῶν στοιχείων.

Πολλὰ εἰκόνες καὶ σχεδιογραφήματα τοῦ βιβλίου εἶναι ἔργα πρωτότυπα τοῦ συγγραφέως, συντελοῦντα εἰς τὴν ὅσον οἶόν τε ἀκριβεστέραν ἀναπαράστασιν τῶν ἐκτελουμένων πράξεων κατὰ τοὺς διαφόρους χρόνους τῶν ἐγχειρήσεων.

Θὰ ἦτο παράλειψις, ἐὰν οὐδεὶς ἐγένετο λόγος διὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ βιβλίου, ἣτις εἶναι ἀπλῆ, σαφής, καθαρὰ καὶ ἄνευ ἀκροτήτων, κατάλληλος διὰ τὸν μέσον ἔλληνα ἐπιστήμονα ἀναγνώστην, δι' ὃν καὶ προορίζεται τοῦτο. Ἐκ τοῦ παρόντος συγγράμματος καταφαίνεται, ὅτι ὁ κ. Ἰωάννης Χαραμῆς, ὅστις εἶναι γνωστὸς καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν μέχρι τοῦδε ἐργασιῶν του, ἐξελίχθη εἰς λαμπρὸν διδάσκαλον, μεταδίδοντα μετὰ πολλῆς σαφηνείας καὶ ἀκριβείας τὰς εἰδικὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις του, ὡς καὶ τὰ πορίσματα τῆς μακρᾶς κλινικῆς του πείρας.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἄν. Ὁρλάνδος παρουσιάζει τὸν Α' τόμον τοῦ ἔργου τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Γ. Σωτηρίου, «Χριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ Ἀρχαιολογία», καὶ λέγει τὰ ἑξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸν Α' τόμον τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος συγγράμματος τοῦ συναδέλφου καθηγητοῦ κ. Γ. Σωτηρίου, ἐπιγραφομένου Παλαιοχριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ Ἀρχαιολογία.

Ὁ πρῶτος οὗτος τόμος ἀποτελούμενος ἐκ 510 σελίδων ἀρίστης ἐκτυπώσεως κοσμεῖται διὰ πολλῶν εἰκόνων καὶ σχεδίων μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας ἐκλεχθέντων.

Τοῦ ἔργου, ὅπερ τόσον δικαίως ἀφιερῶται εἰς τὴν σύζυγον καὶ συνεργάτιδα τοῦ συγγραφέως, διακεκριμένην δὲ βυζαντινολόγον κυρίαν Μαρίαν Σωτηρίου, προτάσσεται εἰσαγωγή, ἐν ἣ ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐννοίας καὶ τῶν πηγῶν τῆς χριστιανικῆς καὶ βυζαντινῆς ἀρχαιολογίας, περὶ τῆς διαιρέσεως, τῆς ἰστο-

ρίας και τῆς βιβλιογραφίας των και τέλος περὶ τῆς θέσεως και τῆς ἐξελίξεως τῆς τέχνης εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν και τὸ Βυζάντιον.

Τὴν εἰσαγωγὴν ἀκολουθεῖ τὸ κύριον θέμα, ὅπερ διαιρεῖ ὁ συγγραφεὺς εἰς δύο μέρη. Καὶ εἰς μὲν τὸ Α΄ μέρος πραγματεύεται διεξοδικῶς περὶ τῶν χριστιανικῶν κοιμητηρίων και κατακομβῶν, ἥτοι τῶν πρὸ τοῦ θριάμβου τῆς Ἐκκλησίας μνημείων, ὧν ἐκθέτει συνολικῶς τὴν τέχνην ἥτοι πλὴν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς και τὴν ζωγραφικὴν και γλυπτικὴν, ἐπειδὴ ἡ τέχνη τῶν μνημείων τούτων ἀποτελεῖ «ἐνιαῖόν τι ὅλον μὲ ἰδιαίτερον ἐσχατολογικὸν και συμβολικὸν περιεχόμενον».

Εἰς δὲ τὸ Β΄ μέρος τοῦ βιβλίου τὸ και ἐκτενέστερον, διαλαμβάνει ὁ σ. περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τῆς τε παλαιοχριστιανικῆς και τῆς βυζαντινῆς, ὡς ἐξετάζει βεβαίως ἐν ταῖς γενικαῖς αὐτῶν γραμμαῖς, ἐνδιατρίβων λεπτομερῶς μόνον εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς παλαιοχριστιανικῆς βασιλικῆς και τῶν προσαρτημάτων της, ὧν τὴν ἐξέλιξιν παρακολουθεῖ κατὰ τε τὴν βυζαντινὴν και τὴν μεταβυζαντινὴν περίοδον, παρέχων οὕτω συνολικὴν τὴν εἰκόνα τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ ναοῦ.

Οὐχ ἥττον δὲ λεπτομερῶς ἐξετάζονται παρὰ τὰς βασιλικὰς και οἱ περιφερικοὶ ναοί, περαιτέρω δὲ και ἡ διὰ τῶν αἰώνων μορφολογικὴ ἐξέλιξις τῆς τρουλαϊκῆς βασιλικῆς, ἀπὸ τῆς Ἀγ. Σοφίας και τῶν προδρομῶν της μέχρι τῶν τελευταίων μνημείων τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς.

Τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ἔργου ἐξετάζει τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῆς κυρίως βυζαντινῆς ἐποχῆς ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 9ου μέχρι τοῦ 15ου αἰῶνος. Μελετῶνται ἐν αὐτῷ ἐπιμελῶς τὰ σχήματα τῶν ἐκασταχοῦ τοῦ βυζαντινοῦ κόσμου διασωθέντων μνημείων, ἅτινα κατατάσσονται μὲν συμφώνως πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Millet καθορισθὲν διάγραμμα, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν μέθοδον, εἰς 4 σχολὰς ἥτοι, τὴν τοῦ Βυζαντίου, τὴν τῆς Ἑλλάδος, τὴν τῆς Ἀνατολῆς και τὴν τῆς Μακεδονίας, εἰς ἣν τελευταίαν ὑπάγονται και τὰ μνημεῖα τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν, τὴν περὶ τῶν ὁποίων ἐπικρατοῦσαν σύγχυσιν διαλύει ὁ σ. διὰ τῆς ὀρθῆς αὐτῶν ἐντάξεως ἐν τῷ γενικῷ πλαίσῳ τῆς βυζαντινῆς τέχνης. Ἐν κατακλείδι γίνεται σύντομος ἐξέτασις και τῆς μεταβυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἥτοι τῆς ἐπιβιώσεως τῶν τύπων τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐν τῇ τουρκοκρατουμένῃ ἑλληνικῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ.

Τοιοῦτο τὸ περιεχόμενον τοῦ α΄ τόμου τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Σωτηρίου, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον αὐστηρῶς ἐπιστημονικὸν και τεχνικὸν *ἑλληνικὸν* ἐγχειρίδιον τῆς χριστιανικῆς και βυζαντινῆς ἀρχαιολογίας, διότι τὰ, μέχρι τοῦδε εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν περὶ τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας ἐκδοθέντα παλαιότερα ἔργα τοῦ Πασπάτη, τοῦ Λάτα, τοῦ Καλογερά, τοῦ Δέρβου, τοῦ Καλλινίκου, τοῦ Ζησίου και ἄλλων ἔχουσι κυρίως λειτουργικὸν χαρακτῆρα τοῦ δὲ μακαρίτου Λαμπάκη ἡ χρι-

στιανική ἀρχαιολογία, καίπερ στενώτερον πρὸς τὴν τέχνην συνδεομένη δὲν διέπεται ὑπὸ τοῦ ἀπαιτουμένου αὐστηρῶς ἐπιστημονικοῦ καὶ ἐρευνητικοῦ πνεύματος. Μόνη ἡ ἱστορία τῆς βυζαντινῆς τέχνης τοῦ διακεκριμένου βυζαντινολόγου κ. Κωνσταντοπούλου, ἣς ἀτυχῶς ἐξεδόθη πρὸ πολλῶν ἐτῶν μικρὸν μόνον μέρος παρέσχεν ἀπτὰ δείγματα αὐστηρῶς τεχνοκριτικῆς ἐξετάσεως τῶν χριστιανικῶν μνημείων. Πλὴν ἀτυχῶς ἡ ἔκδοσις αὐτῆς διεκόπη προῶρως.

Ἄλλὰ καὶ ἐν παραβολῇ πρὸς τὰ ξένα περὶ παλαιοχριστιανικῆς καὶ βυζαντινῆς τέχνης ἐγγειρίδια τοῦ Diehl, τοῦ Millet τοῦ Bréhier, τοῦ Dalton καὶ τοῦ Kaufmann, παρουσιάζει τὸ ἔργον τοῦ κ. Σωτηρίου τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, ὅτι ἐμφανίζει τὴν παλαιοχριστιανικὴν τέχνην καταυγαζομένην ὑπὸ τοῦ νέου φωτός, ὅπερ ἄφθονον ἐπέχυσαν ἐπ' αὐτῆς τὰ κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετίαν ἀποκαλυφθέντα χριστιανικὰ μνημεῖα τῆς κυρίως Ἑλλάδος, ἐξ ὧν πολλὰ ἔφερεν εἰς φῶς αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεὺς, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες βυζαντινολόγοι. Εἶναι τῷ ὄντι καταπληκτικὴ ἡ διὰ τῶν ἀποκαλυφθέντων ἐν Ἑλλάδι μεγαλοπρεπῶν μνημείων μαρτυρουμένη ἀκμὴ τῆς χριστιανικῆς τέχνης κατὰ τὸν 4ον καὶ ἰδίᾳ τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα. Πεπλανημένη δ' ἄκρως ἐλέγχεται ἡ γνώμη καθ' ἣν οἱ αἰῶνες οὗτοι εἶναι διὰ τὴν Ἑλλάδα αἰῶνες σκότους καὶ καταπτώσεως. Ὅλως τοῦναντίον συμβαίνει ὡς αἱ τελευταῖαι ἀνασκαφαὶ τρανότατα ἀπέδειξαν, ἐπ' αὐτῶν σχεδὸν τούτων τῶν ἐδαφῶν, εἰς ἃ κατεσπάσθη λίπτων ὁ ἀρχαῖος κόσμος, ἡ ἀθάνατος Ἑλλὰς ἐβλάστησε νέαν ὑπέροχον βλάστησιν τέχνης, ἰδίᾳ ἀρχιτεκτονικῆς, ἣς τὰ δημιουργήματα θαυμάζομεν εἰς τὰ μνημεῖα τῆς λατρείας τοῦ Θεανθρώπου.

Δυστυχῶς τὰ περὶ τῶν μνημείων τούτων δημοσιεύματα τῶν Ἑλλήνων βυζαντινολόγων, μὴ κυκλοφορήσαντα εἰς εὐρύτερους ἐπιστημονικοὺς κύκλους δὲν ἔτυχον τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως ἀλλ' οὐδὲ καὶ συνολικῶς ἐξητάσθησαν μέχρι τοῦδε. Τοῦτο δὲ ἀκριβῶς τὸ ἔργον ἀνέλαβεν ὁ ἀγαπητὸς συνάδελφος, ὅστις οὐ μόνον τὴν συνολικὴν εἰκόνα τῶν βασιλικῶν τῆς Ἑλλάδος παρουσίασεν ἐν τῷ νέῳ βιβλίῳ του ἀλλὰ συχνάκις καὶ νέας παρέχει ἐρμηνείας τῶν μερῶν αὐτῶν ὡς π. χ. τῶν παστοφορίων, τοῦ ἄμβωνος, τοῦ βαπτιστηρίου, τῶν μαρτυρίων κλπ.

Ἄλλὰ καὶ τῶν μνημείων τῆς κυρίως βυζαντινῆς περιόδου ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, καίτοι βέβαια ταῦτα ἦσαν γνωστότερα, ἐξετάζεται ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κ. Σωτηρίου μεθοδικώτερον, τῆς κατατάξεως τῶν τύπων των γινομένης συμφώνως πρὸς τὰ πορίσματα τῶν τελευταίων ἐρευνητῶν, ἡμετέρων τε καὶ ξένων βυζαντινολόγων. Οὐδὲ παραμελοῦνται νὰ μνημονευθῶσιν ἐν τῷ κειμένῳ καὶ τὰ ὑφιστάμενα προβλήματα μορφῆς, καταγωγῆς καὶ χρονολογίας ἔναντι τῶν ὁποίων συχνάκις λαμβάνει ὁ συγγραφεὺς ἰδίαν θέσιν.

Ἐὰν εἰς τ' ἀνωτέρω προτερήματα τοῦ ἔργου προστεθῆ καὶ ἡ σαφήνεια τῆς διατυπώσεως ὡς καὶ ἡ πλήρης βιβλιογραφικὴ ἐνημερότης, θὰ ἐννοήσῃ τις ὅποιον σπουδαῖον ἐπιστημονικὸν βοήθημα ἐχάρισεν ὁ κ. Σωτηρίου οὐ μόνον εἰς τοὺς φοιτητὰς ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας τοὺς ὁπωσδήποτε ἀσχολουμένους μὲ τὴν χριστιανικὴν τέχνην.

Ἄς εὐχηθῶμεν ὅπως ταχέως ἴδῃ τὸ φῶς καὶ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου, τὸ πραγματευόμενον περὶ τῆς βυζαντινῆς ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς καὶ μικροτεχνίας, ἵνα ὀλοκληρωθῆ τὸ χρήσιμον καὶ ὠραῖον ἔργον τοῦ κ. Συναδέλφου.

Τέλος ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. **Γ. Σωτηρίου** ὁμιλεῖ καὶ ἐπαινεῖ τὸ εἰς γερμανικὴν ἔργον τοῦ κ. Ν. Βέη «Ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία».

ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΙΣ ΦΑΚΕΛΛΟΥ

Τῇ αἰτήσῃ τοῦ κ. Ἀ. Παπαδάκη ἀποσφραγίζεται ὁ ὑπ' αὐτοῦ κατατεθεὶς φάκελλος (14 Ἰανουαρίου 1943) ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἀκαδημίας περιέχων μελέτην του ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ ρόλος τοῦ λευκάματος ἐπὶ τῶν ὁμαδικῶν πολεμικῶν ἀμνηγορροϊῶν».